

HET ONBESTAAND IK (Volledige reeks)

HET ONBESTAAND IK (1)

“Ik ben het Licht van het Zelf. Ik, als ikzelf, kom nimmer tot bestaan.”
(vers 17.26 Ribhu Gita)

Niet alleen de Advaita, maar ook de Boeddha én Spinoza ontkennen het bestaan van een individualiteit, inbegrepen de individualiteit van een ziel en alles wat gestalte kan geven aan hetgeen persoonlijkheid genoemd wordt.

In een aantal publicaties zal getracht worden de verschillende gezichtshoeken, met betrekking tot deze onbestaande individualiteit, die doorheen de diverse verspreide publicaties ter sprake gekomen zijn, te bundelen onder de benaming “ het onbestaand ik”.

Het ontkennen van ons eigen bestaan vormt een grote hindernis, wellicht de grootste hindernis omdat hierbij rechtstreeks ons gevoelsleven betrokken is; ons hele leven kennen wij dat vertrouwde gevoel van psychisch en fysisch iemand te zijn. En kunnen wij nog mentaal de zienswijze van een onbestaand ik accepteren, dan ligt dit gevoelsmatig geheel anders, zodanig dat wij tegen beter “weten” in het de facto niet accepteren. Tegen beter ”weten” in – weten tussen aanhalingstekens – omdat iets eerst echt geweten is als het gevoeld is.

In de inleiding van de Kwintessens Ribhu Gita wordt gesteld dat het gehele universum nooit tot bestaan gekomen is, omdat alleen en bij voortduring het Zelf (Brahman, Dat, Bewustzijn) als enige werkelijkheid existeert en daarbuiten als onechte werkelijkheid – die der zintuigen – niets kan bestaan. Deel uitmakend van dit universum vormen wij daarop dus geen uitzondering. De vertrouwdheid van onze zintuiglijke werkelijkheid en in het bijzonder van datgene wat direct ons ik en persoonlijkheid vormt, ligt zo diep in het dagelijks en langdurig ervaren verankerd, dat ons gehele gevoelens zich al of niet onbewust verzet tegen het idee onbestaand te zijn.

Toch moet de vraag gesteld worden. Wie of wat is “ik”?

Een mogelijk antwoord hierop aftastend blijkt dit “ik” allesbehalve eenvoudig te definiëren; het fysieke “ik” noch het psychische “ik” leveren een eenduidig beeld, integendeel, er is een groot scala van herinneringen en vage vroegere beelden. Het “ik” van nu dan? Ook niet, want het vroegere “ik” ben ik ook geweest en aan het toekomstige “ik” denken wij liever maar niet.

De conclusie kan dan haast niet anders zijn dat dit “ik” zuiver en alleen maar een begrip is en geen werkelijkheid is.

“Ik” is in feite een “leeg” begrip, de benaming van een verschijnsel om ordening te brengen in onze relatie tot het gehele universum van verschijnselen. En uit dit “ik” vloeit een “gij”, de “ander” en een “dit” en “dat”, het “andere” voort; begrippen die eveneens “leeg” zijn (1)

Evenwel kan niet ontkend worden dat deze “leegheid” niet echt geheel leeg bevonden wordt.

Boeddha spreekt dan van “neti neti” (“niet dit niet dit”) en Nagarjuna van “sunyata” (“leeg van zichzelf”); terecht heeft vertaler A.F. Price van de Diamant Sutra, hoofdstuk 7 van de titel voorzien : “ Iets werkelijk benoemen is iets niet benoemen”. Wij *denken* dat een verschijnsel benoembaar is, maar de werkelijke aard, de essentie is niet door denken en woorden te begrijpen.

Zo is bijvoorbeeld de kwantumfysica er niet in geslaagd aan licht een exacte definitie toe te kennen; een lichtdeeltje – een foton – toonde zich afhankelijk van de wijze van waarnemen door de waarnemer dan als deeltje en dan weer als golfje en paste zich zelfs daartoe retroactief (!) aan (2)

Het bracht Niels Bohr tot de uitspraak : “ de waarneming moet in zijn geheel gezien worden : het object – het waarnemen – de waarnemer “ (omdat het subject willens nillens door zijn waarnemen het object beïnvloedt). Dit is volledig overeenkomstig boeddhistische en advaita uitspraken : ziener – het zien – het geziene zijn één.

Daarenboven bleek uit de onderzoeken dat deeltjes elkaar scheppen én vernietigen en dat hun plaats niet met zekerheid – maar waarschijnlijk – vast te stellen is. Deze wetenschappelijke vaststellingen vertonen een zeer grote overeenkomst met de boeddhistische zoals die in de Avatamsaka Sutra vermeld zijn :

“ Geen ding kan vernietigd worden Omdat geen ding geschapen is, geen schepper heeft, het niet verklaard en gelokaliseerd kan worden, omdat de dingen ongeboren en niet ontstaan zijn, omdat er geen geven en nemen is, geen beweging en geen functie.” (3)

Een “ik” dat door het universum (ontelbare waarnemers) beïnvloed wordt, dat “leeg” is, “leeg van zichzelf” (zowel filosofisch als naar de wetenschappelijke bevindingen van de kwantumfysica gezien), een duidelijk geheel andere werkelijkheid achter de zintuiglijke werkelijkheid toont, behoort als onbepaald (niet verklaard) en niet te lokaliseren – de plaatsen van de deeltjes van het lichaam zijn niet met zekerheid vast te stellen – gezien te worden in weerwil van het tegenstrijdige zintuiglijke ervaren. Een hallucinant en vrijwel onvoorstelbaar beeld ontstaat er als zodanig van het “ik”!

- (1) Advaita en Kwantumfysica (1) en (3)
- (2) Advaita en Kwantumfysica (2)
- (3) KWINTESSENS (26.02) – Iets werkelijk benoemen
 - (3.02) – Begrippen zijn denkbeelden

HET ONBESTAAND IK (2)

Onder leeg van zichzelf – sunyata – dient ook de geest, het brein begrepen te worden. Terecht beschouwt de oosterling het brein als zesde zintuig. Het is het coördinatiecentrum van het lichaam en evenzo onderhevig aan het worden en verworden. Waar is het denken in diepe coma, dementie of mentale handicap? Titels als “het maakbare brein” (M.Sitskoorn) en recent “ons feilbare denken” (D.Kahneman) zeggen reeds voldoende.

Overigens wil er sprake zijn van een brein, een denken dan moet er een voorloper van zijn : bewustzijn.

Aan dit proces van worden en verworden – hetgeen de facto één ondeelbaar proces is (1) – ligt een energie, substraat of bewustzijn ten grondslag zonder hetwelk niet één cel of zelfs kwantumdeeltje kan functioneren. Iets wat gewoonlijk de inherente intelligentie van de natuur genoemd wordt, dat wat in het voorjaar de sapstroom van de berk op gang brengt, de zaadcel naar de eicel doet gaan en het gehele wordingsproces van de embryo stuurt en stuwt tot een levensvatbaar wezen. Dat wat doet worden, leven, verworden en tenietgaan en de retroactieve keuze van het foton teweegbrengt.

Dat wat mij tot leven bracht en doet leven (2)

Dat onbenoembare benoembare, dat onzichtbare zichtbare, dat....

“ Ik ben niet verborgen noch ben Ik waarneembaar . ”(3)

Dit voelen wij, zien wij, weten wij , een voelend weten.....intuïtief voorbij het rationele (4).

Niet niets noch iets, als een benoembaar iets, maar een onbenoembaar iets; een mysterieus iets waarvan wij onophoudelijk willen weten, waarnaar wij voortdurend zoeken. Vanwaar wij komen en waarnaar wij gaan (5).

Een onophoudelijke stroom van leven zonder enig materieel aspect, “leeg”, louter een energie/bewustzijn. Vormloos en zonder eigenschappen of hoedanigheden. Uiterst mysterieus zoals uit deze op zich vormloze, massale en aldoordringende energie zich onder andere een leven kan ontwikkelen met een ontzagwekkende diversiteit en veelheid van eigenschappen.

“Hoe wonderbaarlijk! In mij, de oeverloze oceaan, rijzen de golven van de individuele wezens op overeenkomstig hun aard, botsen met elkander, spelen een ogenblik en lossen weer op.”(6)

“ Gij zijt onbepaald, [onveranderlijk, onvoorwaardelijk], vormloos, koel van aard, onpeilbare intelligentie, en onberoerd.”(7)

Leeg van onszelf, maar welk een leegheid vervult ons en het ons omringende!

Een vormloze, massale, aldoordringende energie waarvan Jezus zei :

“want mijn moeder bracht mij voort, maar mijn ware moeder gaf mij het leven.”

(8)

En waarvan de Tao spreekt als :

“Het tao dat benoemd kan worden,

is niet het eeuwige Tao.

De naam, die genoemd kan worden,

is niet de eeuwige Naam.

Zonder naam is het de oorsprong van het al,

met naam is het de moeder van alle dingen.”

(Het benoembare Tao in manifestatie van het al, heeft tot grond het Onnoembare)

(9)

Hoewel men spreekt van moeder blijkt voldoende duidelijk dat het hier een energie betreft van onpersoonlijke aard. Het is dan ook volkomen irrelevant welke

bewoording of begrip gebruikt wordt , zei het dat neutrale niet religie gebonden termen te verkieszen zijn (Dat, Zelf, Tao, Brahman, Veld van energie).

Dit is de enig echte essentie van het wezen dat wij zijn, zonder enige individualiteit en zonder persoonlijke bestemming.

(1) Advaita en Wetenschap (6) – Schrödingers kat

Advaita en Wetenschap (7.2) – Evolutie

Kwintessens (11.03) – Evolutie

(2) Kwintessens (12.02 en (16.03) : logion 101 Thomas evangelie

(3) Vers 25.16 Kwintessens Ribhu Gita

(4) Spinoza en Advaita (7) en (14) – Ratio en intuïtie

Kwintessens (15.01) – Denken

(5) Kwintessens (27.04) – Ik ben werkelijkheid : Gesprek met de Verlosser

(6) Vers 2.25 Ashtavakra Samhita

(7) Vers 1.17 Ibid

(8) Logion 101 Thomas evangelie in Kwintessens (16.03) Ik ben juist mijzelf

(9) Tao Te Tjing in Kwintessens (1.01) Niet-Zelf

HET ONBESTAAND IK (3)

Dat, Zelf, Tao, Brahman, Veld van energie.

Dit is de enig echte essentie van het wezen dat wij zijn, zonder enige individualiteit en zonder persoonlijke bestemming; een wezen dat fysisch zowel filosofisch als wetenschappelijk leeg van zichzelf blijkt te zijn, maar vervuld is van Bewustzijn.

Waar in de twee voorgaande publicaties impliciet het fysieke aspect benaderd werd, wordt nu het terrein van de geest, het bewustzijn betreden.

Het niet hebben van een individualiteit en persoonlijke bestemming is ten nauwste aan elkaar gerelateerd.

De gewone geest, het brein is – zoals in de vorige publicatie gesteld werd – als een coördinatiecentrum eveneens een fysiek deel van het lichaam, dus materie. Maar er is meer dan denken, ervaren en voelen (ervaren en bijbehorende gevoelens is in het bijzonder het werk van de amygdala). Dit denken en de gevoelens – behoudens het basale gevoel van verlangen of afkeer – berust op de uit ervaringen opgedane conditioneringen en moet duidelijk onderscheiden worden van het oorspronkelijke bewustzijn. Een bewustzijn dat aan het denken en de gevoelens vooraf gaat; immers zonder bewustzijn is denken niet mogelijk.

De gewone geest kan evenwel niet als van dit bewustzijn gescheiden gezien worden, maar is als een van dit bewustzijn gedifferentieerd aspect gezien te beschouwen. (1). Een bewustzijn dat weliswaar hogere dimensies kent dan louter het rationele, waaronder het intuïtieve en de hogere bewustzijnsstaten, waarin geen onderscheid meer bestaat tussen geest en lichaam, subject en object; een toestand van wederzijdse doordringing.

Dit gehele bewustzijn moet dan noodzakelijkerwijze gezien worden – analoog aan de bevindingen van het fysieke lichaam – als leeg van zichzelf, dus vervuld van en als zijnde Bewustzijn (1).

Zintuiglijk nemen wij waar hoe lichaam en geest onderhevig zijn aan worden en verworden. Zijn worden en verworden echter ook maar een dualistisch paar en niet reëel bestaande begrippen? Vormen in werkelijkheid beide niet een eenheid en zijn daardoor onbenoembaar? De natuur en dus onszelf gadeslaande zien wij toch een onophoudelijk proces van transformatie. Niet het minste ogenblik is een vorm definitief, integendeel. Zowel bij de lichaamscellen als op subatomair niveau wordt duidelijk hoe Shiva in de wervelwind van deeltjes schept én vernietigt in één

ondeelbaar ogenblik (2).

De ogenschijnlijke tegenspraak tussen de zintuiglijke (on)werkelijkheid en de absolute werkelijkheid berust op de wijze van zien :

“In antwoord op de vraag van een zoeker waarom de Ribhu Gita zo vaak spreekt over de niet werkelijkheid van de dingen (en dus ook de geest en denken) en dan zegt dat deze louter het Zelf zijn, dus werkelijkheid, antwoordde Sri Ramana Maharshi dat, als deze gezien worden als een veelvormigheid zijn zij niet werkelijk, als deze gezien worden als Zelf zijn zij werkelijkheid” (1)

“Eenheid en gescheidenheid bestaan niet met betrekking tot u noch tot mij”.
(3)

In zijn verhandeling over de Pratyabhijna Hridayam – een Advaita geschrift uit de 11de eeuw – licht I.K.Taimni bij diverse aforismen toe dat het Bewustzijn neerdalend in de steeds diepere lagen van openbaring ook steeds meer beperkt raakt in zijn energie; also wordt het ook tot denkvermogen, dat geen onafhankelijk beginsel is, maar een van het Bewustzijn gedifferentieerd voortbrengsel, welk evenwel niet los gezien kan worden van zijn bron en dezelfde aard bezit.

De gedachtegang van een Bewustzijn dat in steeds diepere lagen van openbaring doordringt, maar onveranderlijk, ondeelbaar, eeuwig, alomvattend en aldoordringend (immanent en transcendent) blijft, vindt nu ook een zekere weerklank bij de kwantumfysica in de uitspraak dat de objecten een tijdelijke verdichting vormen van één energetisch veld (1)

(1) Kwintessens (1.02) Geest noch denken

(2) Advaita en Wetenschap (7.2) Evolutie
Advaita en Kwantumfysica (2)

(3) Avadhuta Gita vers 1.15

HET ONBESTAAND IK (4)

Hoe kan “ de enig echte essentie van het wezen dat wij zijn, zonder enige individualiteit en zonder persoonlijke bestemming” (1) in relatie gezien worden met het wezen dat wij nu zijn, met kenmerkende en onderscheidende eigenschappen? Vanwaar komen deze – niet altijd erfelijk bepaald – eigenschappen en bewustzijn, naar waar gaat dit bewustzijn. Een antwoord hierop kan liggen in de laatste twee alinea's van de voorgaande publicatie en het hierna volgende.

Het niet bestaan van een individualiteit en persoonlijk karma (en dus persoonlijke bestemming) is door Patanjali en door I.K.Taimni nader verklaard en interessant in het licht van de evolutiegedachte (vrij verwoord):

“De wil om te leven is kenmerkend voor alle vormen van leven waardoorheen het bewustzijn geëvolueerd is om het menselijk stadium te bereiken. Aantrekking en afstoting van allerlei gradatie en soort zijn zelfs in de eerste stadia van de evolutie aanwezig en alle indrukken uit de doorlopen stadia liggen in latente toestand te sluimeren. Naarmate de evolutie voortschrijdt worden deze indrukken (Samskaras) en daaraan verbonden begeerten (vasanas) steeds gecompliceerder. Deze indrukken en begeerten liggen in een eeuwig bewustzijn (Jivatma – ziel) opgeslagen. **Een hedendaags individu draagt bij en ondergaat de gevolgen van deze indrukken en begeerten, maar heeft er geen “eigendom” ervan; er kan en mag geen predicaat mijn ziel aan toegekend worden.** “

Het is dus een onpersoonlijke ziel om zichtbaarheid aan een schepping te geven. Hoewel tot zekere hoogte de individualiteit hier ontkend is, blijft deze op een hoger, maar collectief niveau bestaan.

Dat indrukken en begeerten in een of andere vorm van bewustzijn behouden blijven – Jungs begrip collectief bewustzijn – komt als zeer waarschijnlijk over. (2)

Niet door alle oosterse filosofische scholen wordt het bestaan van een persoonlijk karma verdedigd, met name vormt het ontstaan van het eerste karma een struikelblok, omdat de rationaliteit hiervan in vraag gesteld moet worden en het op een gelijkaardige te betwijfelen grond berust als de mythe van het verloren paradijs. Dit verschil in visie is niet zonder betekenis daar het een niet-

weten aangeeft, een denken waaraan alle religies mank en voorbij hun essentie gaan.

Dat een ervaring van een vegetatieve mentale handicap bijdraagt aan de ontplooiing van een individuele ziel op een hoger niveau, blijft moeilijk te begrijpen. Kan zo iets niet gewoon gezien worden als een ontoereikendheid in de ontplooiing van de evolutie (zonder hierbij afbreuk te doen aan de pijnlijkheid voor alle betrokkenen)? Ook bij de lagere levensvormen komt ontoereikendheid voor, ook onze huidige vorm is fysiek en psychisch imperfect en niet steeds in staat “in zijn bestaan te volharden.” Berust de idee van ontplooiing tot het perfecte wellicht niet op de gedachte dat iets niet volmaakt, volkomen is? Hoe zou iets dat een modus van God is, niets anders dan het Zelf is, onvolmaakt, onvolkomen kunnen zijn? Waren dan alle oerbacteriën van meet af aan (on)volmaakt? '

Het antwoord lijkt in de volgende verzen van de Ribhu Gita gegeven te worden :

“ Ik ben het einde van verwoording, Bewustzijn, het verblijf van alles; het oorzakelijk hulpmiddel en onverdeelde modus. Bewustzijn is de oorzaak, dat ben Ik. Ik, waarlijk, ben Bewustzijn zonder een intellect; het beste, middelmatige en slechte zijn Bewustzijn, waarlijk Ik.”
(vers 22.3 t/m 22.6)

en

Ik, waarlijk, ben slechts Bewustzijn, zonder gebreken.”
(vers 22.6)

“ Vergelijking en tegenstelling, als ook de gebreken aan het begin, halverwege en het einde zijn slechts het wezen van Bewustzijn.”
(vers 22.9)

Het Bewustzijn zonder intelligentie manifesteert zichzelf in bewustzijn met intelligentie op basis van een trial en error methodiek; onze zintuigen – het brein inbegrepen – ervaren normaliter alleen bewustzijn met intelligentie; evolutie is dan een uiterst natuurlijk proces door karma of conatus gedreven. Zien wij naar de ontwikkeling van een pasgeborene, dan kan op het niveau van brein eenzelfde ontwikkeling worden waargenomen : bewustzijn zonder intelligentie evolueert naar een bewustzijn met intelligentie, beide zijn evenwel ondeelbaar het Ene (2).

(1) Het onbestaand ik (2)

HET ONBESTAAND IK (5)

Er is alleen Bewustzijn en Bewustzijn neemt alle vormen aan, zo luidt de meermaals geciteerde uitspraak van Ramana Maharshi.

Vanuit het relatieve, zintuiglijk aspect gezien kan er van evolutie gesproken worden, vanuit het eeuwig absolute aspect uit gezien is er geen toename of afname van Bewustzijn noch verandering of evolutie.

In deze zelfde zienswijze kan er ook geen sprake zijn van iets als een individuele ziel noch persoonlijke bestemming en karma.

Als Taimni (zie vorige publicatie) stelt dat naarmate de evolutie voortschrijdt deze karmische indrukken (samskaras) en daaraan verbonden begeerten (vasanas) steeds gecompliceerder worden, wordt het een vrijwel onmogelijke taak zich definitief van een karma te ontdoen. Trouwens, het is veel betekendend dat een bijzonder intelligente Dalai Lama en zijn eminente leermeesters ten aanzien van het ontstaan van het eerste karma geen verklaring konden geven en de deus ex machina ter hulp diende te snellen.

Een tweede knelpunt vormt de aanwas van de wereldbevolking, hoe kan er dan sprake zijn van een karmische één op één relatie? Een verklaring dat dit uit geëvolueerde rijken of universa voortspruit is slechts een verplaatsing van het vraagteken. Het heeft de schijn dat het persoonlijk karma probleem op een louter theologisch denken berust.

Zijn wij en met ons het gehele universum van verschijnselen in feite door alleen al het zijn van het Zelf (“ Tat tvam asi”) niet een onbenoembaar wezen, niet benoembare verschijnselen, het Mysterie zélf?

Als wij dit kunnen inzien én aanvaarden is er een belangrijke opening gemaakt naar het zich ontdoen van een (gevoel van) gebondenheid en het ervaren van bevrijding. Het aanvaarden van een leven zoals dat zich willens nillens zich aan ons voor doet, vreugde en verdriet, voorspoed en tegenslag. Dit wordt in een aantal verzen van de Bhagavad Gita kernachtig verwoord :

“...de wijzen treuren noch over de doden noch over de levenden.” (1)

“ Nimmer is er een tijd geweest dat Ik noch gij...niet waart, noch zal een van ons

ophouden te bestaan.” (2)

“ De voeling van de zintuigen veroorzaakt het gevoel van koude en hitte, vreugde en leed dat komt en gaat, van voorbijgaande aard is; verdraag het.” (3)

“ Het onwerkelijke bestaat niet, het werkelijke houdt nooit op te bestaan; de waarheid hiervan is ingezien door hen die het wezen van de dingen hebben geschouwd.” (4)

“ Handel zonder gehechtheid – laat nimmer het verkrijgen van de vruchten ervan uw oogmerk zijn – en wees evenwichtig in succes en mislukken.” (5)

“ Begiftigd met dit evenwicht, bevrijdt u zichzelf, alsook van het goede of kwade van uw handelen. (6)

Heel essentieel is hier “ *bevrijdt u zichzelf*”, een passus die gelijkaardig ook in de Ribhu Gita vermeld is : “ *men bindt zichzelf door de geest.*”(7), evenals in de Ashtavakra Samhita : *Hij die zich als vrij beschouwt is inderdaad vrij, hij die zich gebonden acht blijft gebonden. ' Zoals men denkt, zo wordt men' is een bekend gezegde in deze wereld” (8)*

(1) Vers 2.11 Bhagavad Gita

(2) Vers 2.12 Ibid

(3) Vers 2.14 Ibid

(4) Vers 2.16 Ibid

(5) Vers 2.47 en 2.48 Ibid

(6) Vers 2.50 Ibid

(7) Vers 16.41

(8) Vers 1.11

HET ONBESTAAND IK (6)

Werd in de vorige publicatie van het aanvaarden van een leven zoals dat zich willens nillens zich aan ons voor doet, vreugde en verdriet, voorspoed en tegenslag, gewag gemaakt, dan houdt dit niet navolging in van Lamme Goedzak.

Naar beste vermogen en kunnen dient aan de situatie beantwoord te worden. Heel pragmatisch zegt de Bhagavad Gita :

“ Niemand kan, zelfs niet voor één ogenblik, zonder handeling blijven...” (1).

Let wel, ook niet handelen is handelen, daar het zich onthouden van daden op zich ook een daad is!

En ter aansporing zegt dezelfde Gita :

“want handelen is superieur aan niet handelen , zonder handelen is het trouwens onmogelijk uw lichaam in stand te houden.”(1)

en

“ Wijd alle handelen in volledige overgave aan Mij....” (1)

Een handelen zonder handelen, een handelen zonder een ik-gericht oogmerk (ook niet met een gedachte van het verrichten van goede werken) heeft een buitengewone kwaliteit ongeacht de kwaliteit van het verrichte. Vrij van enige context met karma wordt dit in het Taoïsme als het summum van handelen gezien : het woe wei. Het schept een vreugde zonder enig gevoel van verdienste verworven te hebben; een vreugde die niet aan iets noch aan niets gerelateerd is. Dit is vergelijkbaar met “ hoge deugd is geen deugd, juist daarom deugd” (2)

Het heeft het karakter van zaligheid dat gevoeld wordt als verkerend in een staat van zuiver zijn en bewustzijn en het ik afwezig of liever versmolten is. Een toestand waarvan Arnold en Suzanne zeggen:

“Maar in de immens open ruimte van onze relatie kan alles benaderd worden, er is een wederzijds geven met alle inzet inzet en vermogen; wij zijn aanwezig met heel ons hart en alles vloeit, alles stroomt.”

en

“Het zijn momenten waarnaar ik terug verlang en tegelijkertijd weet dat ik deze niet vermag te verlangen, zij worden geschonken op de momenten dat ik er niet ben.” (3)

Het zal hiermee voldoende duidelijk geworden zijn dat er van het spoor van Lamme alles behalve sprake is, in tegendeel.

“ Er is niets dat door Mij gedaan moet worden, ook is er niets niet bereikt; toch ga Ik voort met handelen. De misleide mens denkt : ik ben de doener.” (4)

Dit is een logisch uitvloeisel van het feit dat de energie, substraat of bewustzijn, dat wat tot leven brengt en doet leven , het Zelf of Bewustzijn, ook de bron van het handelen is. Het Tao drukt dit als volgt uit : het Tao is bestendig daadloos en toch is er niets dat niet gedaan wordt. En in de Ashtavakra Samhita luidt het :

“Wonderbaarlijk ben ik! Verering voor mijzelf! Er is niemand zo vaardig als ik, die in eeuwigheid het ganse universum draag zonder het met het lichaam te beroeren.” (5)

Dus waartoe toe-eigenen wat in feite je niet toebehoort, maar aan dat wat doet leven? Je komt met niets en je gaat met niets. (6)

- (1) Vers 3.5 respectievelijk 3.8 en 3.30
- (2) Tao Te Ting 38
Kwintessens 4.03 Ego, kennis en handelen
Spinoza en Advaita (9) Generositas
Spinoza en Advaita (12) Verantwoordelijkheid
- (3) Kwintessens (13.01) Werkelijkheid
- (4) Vers 3.22 en 3.27 Bhagavad Gita
- (5) Vers 2.13
- (6) Kwintessens (8.04) Plek noch bezit

HET ONBESTAAND IK (7)

Dit handelen zonder handelen, een handelen zonder een ik-gericht oogmerk heeft zo mogelijk een uiterste consequentie :

“.....zijn geest verstoken van onderscheid, is hij zuiver noch onzuiver...en zelfs wat gebruikelijk is verboden, is voor hem toelaatbaar.” (1)

In de relatieve, wereldse werkelijkheid worden wij voortdurend geconfronteerd met het dilemma of wij juist of niet juist gehandeld hebben. Steevast het bewijs dat het handelen geschiedde vanuit een (on)bewust ik-gericht oogmerk, zelfs bij het werk van liefdadigheid of ogenschijnlijke onbaatzuchtigheid.

De (aspirant) avadhuta – maar ook bij gelegenheid de gewone mens – die echter geheel en al handelt in de geest van woe wei en het hierboven aangehaalde vers kan door als zodanig te handelen in conflict geraken de codes van zijn/haar sociale omgeving.

Is er in een dergelijke situatie sprake van een onverantwoordelijk handelen? Het is een vraag die geen enkele buitenstaander vermag beantwoorden.

Wie kan ten volle de oprechtheid van het mededogen inschatten van de verpleegkundige die uit deze gedrevenheid enige tientallen ondraaglijk lijdende zieken heeft gedood?

Wie kan zich een oordeel vormen over de integriteit van Suzanne haar gevoelens in haar getuigenis over liefde ?(2)

Suzanne (als clown) :

*“ Te midden van iedereen hielden wij elkaar vast, woordeloos, hoofd tegen hoofd, in een enorme intimiteit en tijdloos, één stroom van energie...
Weer, keer op keer bedanken wij elkaar. Waar was de dementie?
Opnieuw zeg ik : het zijn momenten waar ik niet naar terug mag verlangen; zij worden geschonken als ik daar niet ben.”*

Zelfs als op het ogenblik zelf het handelen zonder enig ego gerichtheid heeft plaats gevonden, kan – door het niet continue karakter van de “woe wei” staat – toch nadien

ook bij de doener de nodige twijfel groeien omtrent de juistheid van het handelen; een twijfel die heviger is of wordt naarmate de sociale omgeving luider van zich laat horen.

Het besef van zelf de doener te zijn is van jongs af aan zo eigen en in het onbewuste verankerd dat alleen door een aanhoudende aandacht en beoefening het doen en laten van woe wei kan eigen gemaakt worden en de achteraf twijfel terug gedrongen wordt.

- (1) Kwintessens (5.04) en (18.04) : vers 2.39 Avadhuta Gita
- (2) Synthese (5.20) en (5.21)

HET ONBESTAAND IK (8)

Een uiterste consequentie van de gedachte van een ik, ego of eigenheid, zijn de percepties over sterven, dood en een voortbestaan na de dood.

Het is de evidentie zelve dat om het even welke perceptie aangehangen wordt, dat deze zonder uitzondering aan het besef van een unieke identiteit te bezitten is gerelateerd.

In Kwintessens (11.05) Ik en de ander werd uitgebreid hierop ingegaan. De contrasten tussen de daar vermelde wijzen van sterven kunnen haast niet groter zijn :

Het bewust aangaan van de op voorhand gekende verdrinkingsdood door Sami Ram Tirth.

De uitzichtloze keuze naar zelfdoding door verdrinking van Arnolds broer.

De bewuste keuze tot euthanasie om het lijden te ontwijken. In wezen betreft het hier een gelegaliseerde vorm van zelfdoding.

De bewuste keuze zowel zelfdoding als lijden door middel van sedatie te mijden.

Daar zeker in India het niet ongebruikelijk is je sterfdag astrologisch vast te laten stellen lijkt de bewuste keuze en de wijze waarop niet door het ego gedreven te zijn, hetgeen van de drie andere bewuste keuzes door hun aard niet het geval lijkt te zijn. Moet het voorkomen van lijden door middel van sedatie dan ook vermeden worden en als zodanig het lijden als zaligmakend bestempelen? Beslist niet, maar een dergelijke weg is voor een enkeling weggelegd, zodat gevreesd moet worden dat de volgens de gangbare filosofieën gebruikelijke wedergeboorte voor nagenoeg iedereen weggelegd moet zijn.

Volgens de Advaita is er geen Schepper noch schepping (1) en de wetenschappelijke bevindingen herleidt alle levensvormen naar een oerbacterie, maar ook de door Advaita gehanteerde logica kan een persoonlijk karma rationeel niet rechtvaardigen.

Berust het gedachtegoed van de impact van de wijze van sterven op een eventuele wedergeboorte niet zuiver en alleen op filosofisch en religieus denken? In hoeverre is hier sprake van een diepgaand conflict met het door de Advaita nadrukkelijk naar voren gebrachte punt : *“ u bevrijdt zichzelf ” ; “ men bindt zichzelf door de geest ” ; “ hij die zich als vrij beschouwt is inderdaad vrij, hij die zich gebonden acht blijft*

gebonden.” (2)

Berust het idee van wedergeboorte en persoonlijk karma niet uitsluitend op de aanname dat er een individualiteit bestaat?

Een individualiteit die de Boeddha ontkende en door zijn relaas over een van zijn voorgaande incarnaties weer bevestigde (3).

Talrijk zijn evenwel de verzen in Ashtavakra Samhita, Avadhuta Gita en Kwintessens Ribhu Gita die erop wijzen dat de geest, het denken de wereld (het universum) en alle toebehoren schept; geloven in een individualiteit, een ziel die na dit leven voort bestaat, schept wedergeboorte.

In Kwintessens (1.05) Denken en schepping werd de vraag opgeworpen 'Bestaat de schepping en de evolutie daarin dan uitsluitend door en uit een denkend bewustzijn? '. Het heeft er veel van weg dat het daar sluimerend antwoord eerder bevestigt dan ontkent moet worden en dat wij zelf schepper zijn van onze wereld.

“Er is alleen Bewustzijn en Bewustzijn neemt alle vormen aan.” (4)

“ Hij die zoekt, spreekt, hoort en ziet, is ook hij die openbaart.” (5)

“Als er ook maar iets gedacht kan worden is het daar in een mum van tijd; als er niet iets van denken is – van wat en wanneer dan ook – ontstaat er niets.” (6)

(1) Kwintessens (22.05) en (1.05); Essentie Ribhut Gita 60.7

(2) Het onbestaand ik (5)

(3) Diamant Sutra 14

(4) Ramana Maharshi

(5) Nag Hammadi Geschriften : Gesprek met de Verlosser

(6) Kwintessens Ribhu Gita vers 1.28

HET ONBESTAAND IK (9)

Uit de voorgaande publicatie zal duidelijk geworden dat in weerwil van alle zintuiglijke gewaarwordingen het ik geen echte werkelijkheid is, maar zuiver een modus van Bewustzijn (Zelf of Dat).

Een verschijnsel dat in zijn wezen niet te kennen is, ook al denken wij, dat als de eigen geest tot in zijn verste uithoeken doorgrond is, dit wezen te kennen. Niets is minder waar; als de omstandigheden zich wijzigen, wijzigt zich veelal ons handelen en gedragen wij ons geheel anders dan wij ooit konden bevroeden.

“Wie ben ik?”

Deze zoektocht mondt onherroepelijk uit in de vaststelling dat de essentie van dit ik niet gekend kan worden.

Dat zoals alles het ik niet begrepen kan worden. Gewoonweg omdat het ik zoals alles doordrongen is, bestaat uit en door het Mysterie.

Het ik is Ik, bestaat om Zichzelf.

“Wanneer gij Hem ontmoet die niet uit een vrouw geboren is, werp je dan op je aangezicht ter aarde en vereer Hem. Hij is jullie Vader.”(1)

Het zichtbare wordt zichtbaar door het onzichtbare.

Dit niet begrijpelijke kan alléén en uitsluitend maar ervaren worden, is in al zijn aspecten te ervaren, zonder onderscheid van te aanvaarden of te verwerpen.

De kern van het probleem ligt in het denken, denken dat er iets bestaat en zou kunnen bestaan buiten dit Onbegrijpelijke, denken in onderscheid, in de tegenstellingen i.c. aanvaardbaar of verwerpelijk (hoe noodzakelijk ook in het sociale verkeer), denken dat er individualiteit, gebondenheid of bevrijding bestaat, denken.....

- (1) Kwintessens (17.04) Het onbestaand ik
- Kwintessens (7.01) Onbestaand en ongebooren
- Kwintessens (1.01) Niet-Zelf

HET ONBESTAAND IK (10)

Indien er geen 'ik', ego, individualiteit bestaat volgt hier logischerwijze uit voort dat er evenmin sprake kan zijn van een toebehorende plek en bezit.

Door naar de dagdagelijkse werkelijkheid te zien werd eerder al duidelijk gemaakt dat er van een bezit en plek geen sprake kan zijn, ook al schijnt dit wel zo te zijn in die relatieve werkelijkheid (1)

“ Hebben wij niet alles ontvangen, kan er ook maar iets van onszelf zijn? “ vraagt Suzanne zich af (2).

Als wij alles ontvangen hebben, alles ons geschonken is – en heel helder waarnemend zien wij dat dit werkelijk zo is – dan geldt dit voor werkelijk álles, niets uitgezonderd. De goede dingen én de kwade dingen vallen ons toe.

En tot ons verdriet moeten wij van de goede afscheid nemen en met genoeg laten wij de kwade achter ons. Maar waarom treurnis of vreugde over dingen die komen en gaan, gaan en komen?

De bron van het idee over een plek en bezit te beschikken is de gedachte van een individu, een eigenheid te zijn, met fysieke en geestelijke eigendommen en eigenschappen.

Als de bewustheid van het ego, het presterend ik weggedeedsterd is, verschijnt de ware eigenaar – de Meester – in ons handelen, in ons hele wezen en zijn. Er hoeft naar niets meer gestreefd te worden, zelfs een idee van mededogen is opgehouden te bestaan; waar mededogen is geen mededogen, juist daarom mededogen (3).

Of in de woorden van Luk Heyligen : als ik ben en niets meer wil , alles wordt zo eenvoudig (4)

Er ontstaat een spontaan handelen waarbij er geen vraag rijst 'heb ik wel juist gehandeld' omdat elk oogmerk van het ego ontbreekt; alles wordt zo eenvoudig. Het is dezelfde 'eenvoud van zijn' van Ken Wilber (5). Het handelen zonder een ik-gericht oogmerk kan evenwel botsen op de grenzen van de heersende normen (6)

In deze zelfde eenvoud van zijn worden de gevoelens beleefd die zich aandienen als de goede en kwade dingen ons vroeg of laat toevallen; zij worden beleefd zonder verzet of gehechtheid, zij komen en gaan juist als de gebeurtenissen die hen veroorzaken.

- (1) Kwintessens (8.04) Plek noch bezit
- (2) De Clown (9) Het al
- (3) Naar Tao Te Tjing 38 hoge deugd
- (4) Kwintessens (12.03) Het al is het mysterie
Synthese (5.21) – (G) Eenheid – liefde 3
- (5) Ken Wilber : De eenvoud van zijn
- (6) Avadhuta Gita 2.39 en Ashtavakra Samhita 18.49; zie ook :
Kwintessens 18.04 Gebod noch verbod
Kwintessens 26.03 Hemel en hel
Synthese 5.20 (G)Eenheid – liefde (2)

HET ONBESTAAND IK (11)

In meerdere publicaties werd van Suzanne het volgende geciteerd:

“Ook kan ik bij hen volkomen mijzelf zijn. Er is natuurlijk die rode neus en clowneske kledij, maar van binnen ben ik geen clown, zelfs geen Suzanne. Ik ben mijzelf zonder ik.” (1)

Op bijzondere wijze sluit hierbij aan vers 18.14 van Kwintessens Ribhu Gita :

“ Empirisch weten is het Zelf met eigenschappen. Ik ben de belichaming van kennis.”

Het illustreert dat iedere gedachte van eigenschappen die aan een individu worden toegerekend hem of haar niet toebehoren; het kan ook niet anders, een niet bestaand ik kan ook geen eigenschappen hebben. Tegelijkertijd kunnen deze eigenschappen evenmin als eigenschappen van het Zelf beschouwd worden. Het Zelf overstijgt iedere duiding. Het is/heeft niet noch is/heeft het niet.

Van buitengewoon belang is de uitdrukking ' empirisch weten ' . Bij herhaling werd in diverse publicaties gesteld dat er geen wetenschap bestaat – dus geen weten – er is alleen ervaren en ervaringskunde. Het heeft er meer dan de schijn van dat de Ribhu Gita dit onderstreept. De bron van dit kunnen ervaren is het Bewustzijn, de Droom die ons dromen doet.

Maar ook dit empirisch weten behoort niet toe aan of kan niet aan het individu toegerekend worden. Dit empirisch weten gaat op in het collectief bewustzijn/aksha, vanwaar eerder bij de conceptie ook de ervaringen ontleend werden (2)

Hoewel op zich begrijpelijk als uitdrukking zijn inhoudelijk de termen “ gij zijt Dat” of “ik ben het Zelf” niet juist omdat deze het risico in zich dragen als afzonderlijke subjecten gezien of gevoeld te worden. Wat gebruikelijk beschouwd wordt als een individualiteit (het ik) is louter en alleen een belichaamd Zelf (3)

In dit verband laat de Ribhu Gita in vers 35.5 helder verstaan dat het een misvatting is te denken dat er zo iets bestaat als een **eigen** geboorte, leven en dood (4).

Het zal duidelijk zijn dat als logisch gevolg er evenmin sprake kan zijn van een persoonlijk karma, maar dat alles berust op de empirische ervaringen van een collectief bewustzijn.

(Het empirisch weten beperkt zich niet tot de mens alleen. Ook de dierenwereld functioneert op een zelfde basis (5).

Wil er sprake zijn van een empirisch bewustzijn dan moet dit gegrond zijn op een oorspronkelijk bewustzijn., al of niet met de tussenstap van een collectief bewustzijn. Mede in aanmerking genomen de wetenschappelijke bevindingen betreffende de evolutie (6) kan er ook geen sprake zijn van iets als een collectief karma, behoudens de oorspronkelijke betekenis van karma als energie. In vers 18.46 van de Ribhu Gita wordt heel duidelijk gesteld dat er geen oorzaak en gevolg is (7).

De gedachte van het onbestaand ik (en het gehele universum) als belichaamd Zelf wordt samengevat in hoofdstuk 19 van de Kwintessens Ribhu Gita; Kwintessens 19.02 vertolkt dit als “Ik ben niet en toch ben ik”.

- (1) Kwintessens 4.02 Ego, kennis en handelen
 - Kwintessens 5.01 Wereld en alles als leegte
 - Kwintessens 8.01 Geboorte, leven, verval en dood
 - Kwintessens 8.02 Geen geboorte, geen leven
 - Kwintessens 26.04 Zichzelf zijn
 - Synthese 3.16 Ken je zelf – dement
 - Synthese 4.02 Beseffen – identificatie (2)
- (2) Advaita en Wetenschap 7.1 Evolutie
 - Kwintessens 22.05 Bewustzijn met intelligentie (2)
- (3) Kwintessens 19.01 Ik ben jou niet
- (4) Kwintessens 12.04 Maya als erfzonde
 - Kwintessens 18.03 Geen oorzaak en gevolg
- (5) Advaita en Wetenschap 5 Termieten
 - Advaita en Wetenschap 9 Bonobo's
 - Advaita en Wetenschap 12 Denkende vlieg
- (6) Advaita en Wetenschap 7.1 t/m 7.5 Evolutie
 - (7) Kwintessens 18.03 Geen oorzaak en gevolg

HET ONBESTAAND IK (12)

Het goed functioneren van ons darmstelsel wordt ernstig bedreigd door een kwistig gebruik van antibiotica.

(Martin Blaser in Missing microbes).

In onze darmen, maar ook elders in en op het lichaam leven tienduizenden soorten micro-organismen; zij leven met en door ons en wij leven met en door hen. Een volmaakte symbiose, soms door een vreemde kostganger verstoort en door de eigenheimers onmiddellijk de oorlog verklaard wordt. Oorlog en vrede, ontstaan en verval als inherente kosmische wet.

Deze wonderwereld van een samenleving illustreert op een prachtige wijze de kern van een der Veda's, de Taittiriya Upanishad : "I am food".

Hoewel aan "food" ook een meer overdrachtelijke betekenis van materie gegeven zou kunnen worden, is de directe betekenis van voedsel vrij letterlijk te nemen, te meer daar de wetenschap bacteriën en microben ontdekt heeft levend van uranium, sulfaat en andere dodelijke, ogenschijnlijk onverteerbare stoffen.

Niet voor niets eindigt de Taittiriya Upanishad met de vreugde van de verlichte :

"Ik ben voedsel....ik ben de genietter van voedsel...ik verenig beide (*).

Ik ben de eerstgeborene van de waarheid, eerder dan de goden en de navel van de Onsterfelijke.

Hij die mij offert is Hem die mij levend houdt.

Hij die zich voedt – Ik, als voeding, eet hem (*)

[Ik leef in Hem die leeft in mij]

Ik doordring de gehele wereld en ben stralend als de zon."

(*) Vergelijk met Jezus uitspraak : "Ik ben in de Vader en de Vader is in mij" (Joh. 14.11)

Als een transparant schijnt hiermede door de begrippen " Ik ben niet en toch ben ik" en "belichaamd Zelf" zoals deze uitgewerkt zijn in Kwintessens 19.01 – Ik ben jou niet en Kwintessens 19.02 – Ik ben niet en toch ben ik.

Een individualiteit, een verschijnsel zuiver als een belichaamd Zelf; in termen van Spinoza : een modus van God.

Hiermee zijn de vragen uit Kwintessens 17.04 – Het onbestaand ik “Wat brengt mij tot bestaan? Wat doet mij leven?” beantwoord :

Hij die mij offert is Hem die mij levend houdt.

Als deze zin goed overdacht wordt worden wij ons tastbaar bewust van het ontbreken van elke individualiteit en eigenheid en beseffen wij tevens dat deze ideeën alleen maar kunnen berusten op een illusoir denken.

Tegelijk blijft het mysterie : Tat tvam asi.

Gij zijt Dat

Dat dat mij offert is Dat dat mij levend houdt

HET ONBESTAAND IK ?

Als ik ben en toch niet ben
niet willend niet willen
wordend
zijnde
verwordend
met niets gekomen, met niets te gaan.
Geofferd en levend
ben ik mijzelf
vormloze vorm
enigbestaande
voorbij begrijpen:
ik ben dat. Dat ben ik.

Geboren en onbestaand
ongeboren en toch bestaand.
O onwerkelijke werkelijkheid!
Nimmer geworden,
ben ik dood en levend
en nimmer verwordend.
Wonderbaarlijk, zo vaardig dat ik ben:
ik ben dat. Dat ben ik.

